

циональными структурами вышеперечисленных дестинаций, а также руководствоваться общими факторами успеха.

1.Белокоровин Э., Маслов Д. Как использовать возможности бенчмаркинга в отечественных условиях // Управление компанией. – 2005. – №1. // <http://www.marketing-ua.com/>.

2.Кэмп С. Роберт. Легальный промышленный шпионаж. – М.: Баланс Бизнес Букс, 2004. – 416 с.

3.Лузин А.Е. Бенчмаркинг, или Гонка за лидером // Школа национальной элиты, 2008. // <http://www.marketing-ua.com/>.

4.Материалы сайта «Посетите Данию» (Visitdenmark) // <http://www.visitdenmark.com/>.

5.Материалы сайта канадской комиссии по туризму (СТС) // <http://www.canadatourism.com/>.

6.Материалы сайта Национальной туристской организацией (НТО) Барбадоса // <http://www.bide.com/>.

7.Материалы сайта австрийского национального управления по туризму (АНТО) // <http://www.tiscover.at/>.

8.Материалы сайта эстонского совета по туризму (ЕТВ) // <http://www.visitestonia.com/>.

9.Материалы сайта литовского государственного департамента туризма // <http://www.travel.lt/>.

10.Материалы сайта Латвийского агентства по развитию туризма (ТАВА) // <http://www.aroundlatvia.lv/>.

11.Материалы сайта ЮНВТО // <http://www.world-tourism.org/>.

12.Миллер С., Прескотт Дж., Конкурентная разведка: Уроки из окопов. – М.: Альпина, 2004. – 336 с.

13.Михайлова Е.А. Основы бенчмаркинга: внутренний сопоставительный анализ // Менеджмент в России и за рубежом. – 2001. – №4. // <http://www.cfin.ru/>.

14.Потапов М. Будущее бенчмаркинга по версии Intel // Компьютерное обозрение. – 2005 //, <http://ko-online.com.ua>.

15.Программа сотрудничества между ЕС и Россией. Развитие туризма в Северо-Западном регионе России, Российская Федерация. Санкт-Петербург, 2006. // <http://www.subcontract.ru/>.

16.Хананова Н.Особенности национального бенчмаркинга // Управление компанией. – 2003. – №10 // <http://www.management.web-standart.net/>.

17.Х.Дж.Харрингтон, Дж.С.Харрингтон. Бенчмаркинг в лучшем виде! 20 шагов к успеху. – СПб.: Питер, 2004. – 176 с.

Получено 25.04.2008

УДК 339.13

Ю.О.ОДНАСВА, Л.В.ЩЕРБИНА, канд. экон. наук
Харківська національна академія міського господарства

ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ПРОБЛЕМ РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ КРИМСЬКОГО РЕГІОНУ

Виявлено і проаналізовано проблеми розвитку рекреаційного комплексу АР Крим. Наголошено на необхідності розробки державної і регіональної стратегії розвитку рек-

реакційного комплексу, яка б передбачала активний вплив на його інвестиційну привабливість.

Кардинальні зміни в житті суспільства, викликані соціально-економічним і науково-технічним прогресом, істотно трансформують соціальний статус людини, сприяють посиленню інтенсифікації виробничих процесів, погіршенню екологічного стану навколишнього середовища і зниженню параметрів здоров'я населення. Наслідком даних тенденцій є зростання потреби в рекреації – відновленні сил людини, витрачених у процесі праці і, відповідно, в організації виробничих процесів з надання послуг рекреації. Це обумовлює формування регіональних рекреаційних комплексів як сукупності суб'єктів різних організаційно-правових форм і видів економічної діяльності, результатом функціонування яких є комплексний, поліфункціональний рекреаційний продукт, що задовольняє різноманітні потреби рекреантів.

В Україні туристська сфера споконвіків славилася рекреаційним комплексом АР Крим. Регіон є значним і унікальним за своїми природно-кліматичними і лікувальними ресурсами. Хоча останніми роками стан рекреаційного комплексу змінюється в кращу сторону, все ж таки істотний розрив між рівнем цієї галузі в даному регіоні і в розвинених країнах зберігається.

Актуальність даної роботи обумовлена тим, що стан рекреаційного комплексу, який є основою ефективного використання рекреаційного потенціалу Кримського регіону при забезпеченні зміцнення здоров'я і лікуванні, не повною мірою реалізує свої потенційні можливості.

Метою дослідження є виявлення проблем, які притаманні рекреаційному комплексу АРК, і заважають розвитку та використанню його рекреаційного потенціалу.

Дослідженнями рекреаційного комплексу, розробкою теорії і практики управління цією галуззю на різних рівнях займалася недостатня кількість вчених. Причому більшість опублікованих робіт відносяться ще до часів радянського періоду. Серед зарубіжних вчених, що займалися дослідженнями проблем рекреації і туризму, необхідно відмітити Ж.Дюмазедьє, Дж.Келлі, Дж.Нейлінгера [4-6].

Питанням вдосконалення рекреаційного комплексу України і Криму, зокрема, присвячені роботи українських учених Л.А.Багрової, І.В.Бережної, Н.Н.Богданова, Н.П.Дріневського [1, 3].

При розгляді рекреаційного комплексу як складової соціально-економічного явища і економічної системи, важливим є вибір провідного критерію для структуризації його елементів. На думку вчених-економістів Б.В.Буркинського, В.Н.Василенка [2], як головний критерій слід використовувати функціонально-цільовий, відповідно до якого у

рамках регіонального рекреаційного комплексу як системи можна виділити три відносно самостійні підсистеми.

Підсистема 1. Рекреаційні за призначенням підприємства:

1) сукупність курортних установ (санаторіїв, профілакторіїв, пансіонатів з лікуванням, дитячих оздоровчих установ, курортних поліклінік, бальнеологічних лікарень, грязелікарень і ін.), що здійснюють діяльність, пов'язану з наданням курортних послуг, направлених на реалізацію потреб в збереженні здоров'я, відновленні сил, можливості працювати і, що базується, в першу чергу, на ефективному використанні природних лікувальних і ландшафтно-кліматичних рекреаційних ресурсів;

2) сукупність туристських організацій (пансіонатів, будинків відпочинку, баз відпочинку, туристських готелів, турбаз, кемпінгів, мотелів і ін.), що здійснюють діяльність, пов'язану з наданням туристських послуг, направлених на реалізацію пізнавальних потреб, потреб у культурному, духовному і фізичному розвитку і, що базується, в першу чергу, на ефективному використанні природно-ландшафтних і культурно-історичних рекреаційних ресурсів.

Підсистема 2. Підприємства, що забезпечують власне рекреаційну діяльність:

1) сукупність підприємств інфраструктури регіону, що забезпечують створення базових і супутніх рекреаційних послуг: транспортних організацій; підприємств сільського господарства і переробки сільськогосподарської сировини; підприємств громадського харчування, торгівлі, зв'язку; будівельних організацій; комунальних підприємств; навчальних закладів, науково-дослідних інститутів і центрів;

2) сукупність підприємств ринкової інфраструктури, що займаються формуванням, просуванням і продажем комплексного рекреаційного продукту: туроператорів і турагентів, інформаційних і рекламних служб, консалтингових фірм, фінансово-кредитних установ.

Підсистема 3. Інституційні структури рекреаційного комплексу:

1) органи управління рекреаційною діяльністю, функції яких полягають в її нормативному, методичному і організаційному забезпеченні;

2) національні і регіональні державні інститути, громадські і професійні організації приватного сектора, формальні і неформальні суспільно-державні інститути, що займаються питаннями розвитку туризму на національному, регіональному і локальному рівнях.

Використовуючи даний підхід до структуризації елементів рекреаційного комплексу як системи, можна визначити внесок і проблеми кожної з підсистем у соціально-економічний розвиток регіону в цілому і

його локальних територій.

Для більш детального розгляду сучасного стану і проблем рекреаційного комплексу АР Криму, доцільно використати вищевикладений підхід.

Кримський рекреаційний регіон – найбільш популярний в Україні і всесвітньо відомий санаторно-курортний і оздоровчий центр. Рекреаційний комплекс Криму, в основному, представлено підприємствами, які спеціалізуються на лікуванні – здравниці, санаторії. Усього в Криму нараховується понад 600 санаторно-курортних і оздоровчих установ різних форм власності, які використовуються для сезонного лікування і відпочинку [7]. Всі санаторії Криму мають спеціалізацію, яка залежить від особливостей лікувальних чинників місцевості, де вони розташовані. Ця специфіка дуже приваблива як для вітчизняних, так і для закордонних туристів.

Так, маючи величезний рекреаційний потенціал – понад 2200 об'єктів (33118 га природних заповідних територій, зі своїми природними пам'ятниками, рельєфом, водопадами, озерами, річками, лікувальними джерелами, печерами, унікальною рослинністю, тваринним світом і т.д.; 17 державних музеїв з 26 філіями, 300 суспільних і відомчих музеїв), рівень розвитку технічних систем і інженерних споруд у цілому знаходиться на дуже низькому рівні [7].

Рекреаційні заклади потребують загальної реконструкції для підвищення рівня сервісу, комфортності, розширення спектру рекреаційних та супутніх послуг. Розвиток індустрії колективного відпочинку, орієнтований на задоволення потреб рекреантів низького та середнього рівня забезпеченості, передбачає модернізацію санаторіїв, реконструкцію будинків відпочинку з цілорічним режимом роботи, розвиток мережі туристичних маршрутів (пішохідних, водних, кінних), розвиток мережі супутніх послуг для рекреантів. Організація індивідуального відпочинку, що забезпечує задоволення потреб рекреантів з високим рівнем доходу, повинна відповідати найвищим світовим стандартам. Це передбачає будівництво спеціальних котеджів, які можуть здаватися в оренду або продаватися, будинків відпочинку зі здачею в оренду юридичним особам; організацію служби забезпечення індивідуального відпочинку.

Кримський регіон має всі умови для розвитку рекреаційного господарства і могутньої туристичної індустрії. Але не дивлячись на процвітання окремих курортних і туристичних центрів, у цілому галузь знаходиться в занепаді. Розвитку курортно-рекреаційного господарства Криму перешкоджає невирішеність ряду проблем, одна з них нерозривно пов'язана з кризовим станом економіки країни, інші мають пере-

важно локальний і галузевий характер. Серед окремих чинників слід, перш за все, назвати низький життєвий рівень населення України, величезні масштаби реального безробіття, високі ціни на санаторно-курортні послуги, багаторазове збільшення транспортних тарифів та ін. Радикально ситуацію можуть змінити тільки оздоровлення економіки, подолання системної кризи, підвищення життєвого рівня населення, його купівельної спроможності.

Гальмує відновлення і розвиток санаторно-курортного комплексу Криму також відсутність чіткого законодавства з курортно-рекреаційної діяльності в нових умовах. Особливо гострими є проблеми власності, оподаткування, фінансування. Якщо протягом багатьох років свого існування рекреаційна галузь була дотаційною, то тепер вона не тільки позбавлена державних асигнувань, але і зі сплати податків прирівнюється до промислових підприємств. Такі чинники, при незмінному механізмі господарювання, призводять до подорожчання санаторно-курортних послуг, зменшення завантаження рекреаційних установ і, кінець кінцем, до величезних збитків галузі.

Для розвитку рекреаційної сфери необхідно в корені перебудувати інвестиційну політику в Криму у напрямі створення такої економічної структури республіки, яка забезпечила б пріоритетний розвиток рекреаційної функції. Територіальною формою організації господарства Криму повинен виступати рекреаційний комплекс з набором послуг, який задовольняє вимогам ринку і наближає його до стандартів міжнародного рівня.

Виявлені проблеми неможливо вирішити без відповідної підтримки на державному рівні, у зв'язку з чим потрібні зміни в нормативно-законодавчій базі, які б регламентували функціонування рекреаційного комплексу України і Кримського регіону, зокрема.

У подальших дослідженнях перспектив розвитку рекреаційного комплексу Кримського регіону, дану проблему необхідно також розглянути і вивчити в контексті системи управління рекреаційним комплексом, його фінансуванням державою і інвестиційними впливами в його розвиток і реконструкцію.

1.Багрова Л.А., Бережна І.В., Богданов Н.Н. та ін. Концепція розвитку курортно-рекреаційного і туристського комплексу Криму – Сімферополь: Таврія. – 2004. – 416 с.

2.Буркинський Б.В., Василенко В.Н. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004-2015 роки) "Шляхом європейської інтеграції" // Національний інститут стратегічних досліджень; Інститут економічного прогнозування НАН України. – К., 2004. – С.12-27.

3.Дріневський Н.П. До концепції розвитку санаторно-курортної справи в Україні // Медична реабілітація, курортологія і фізіотерапія. – 2002. – №3 (31). – С.39-42.

4.Dumazedier J. Towards a society of leisure. - N.V. – 1967. – P.25.

5. Kelly G. A. The psychology of personal constructs. V. 1.: A theory of personality. - N.Y. - 1955. - P.81.
6. Neulinger D. The psychology of leisure. - Springfield. - 1974. - P.37.
7. <http://tourism.gov.ua/> - Державна служба туризму і курортів.

Отримано 18.04.2008

УДК 640.41

О.Ю.ДАВИДОВА, А.І.УСІНА, кандидати техн. наук
Харківський державний університет харчування та торгівлі
І.В.СЕГЕДА
Харківська національна академія міського господарства

ГОТЕЛЬНИЙ БІЗНЕС ЯК ОДИН З НАЙПЕРСПЕКТИВНІШИХ НАПРЯМКІВ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Наведено сучасний стан та перспективи розвитку послуг розміщення, як визначального фактора туристської індустрії. Досліджено основні компоненти готельного продукту.

Туризм – це сфера соціально-економічного комплексу, яка в багатьох країнах перетворилась в високо розвинуту індустрію.

Готельний сервіс містить у собі цілий комплекс послуг для туристів і є ключовим чинником, що визначає перспективи розвитку туризму. Туристичні послуги, зокрема й у рамках готельного обслуговування, віднесені до соціально-культурних послуг і будуються на принципах сучасної гостинності та якісного надання послуг.

Тому серед проблем, які висуваються туристською індустрією, найбільш важливою є проблема обслуговування туристів.

Людству протягом усієї багатовікової історії було притаманно прагнення до подорожей з метою розвитку торгівлі, завоювання та освоєння нових земель, знаходження ресурсів тощо. Мандрування – термін, який характеризує переміщення людей незалежно від його цілі. Різновидом мандрів є туризм.

Туризм – це явище відносно молоде, яке стало масовим лише після Другої світової війни. Він стає потребою для більшості населення високорозвинених країн. І вже сьогодні туризм належить до найпотужніших і найдинамічніших галузей економіки більшості країн світу [1].

В системі туризму тісно переплетені інтереси економіки і культури, безпеки і міжнародних відносин, екології і зайнятості населення, готельного бізнесу і транспортних організацій. Розвиток туризму має велике значення як для держави в цілому, так і для окремої особи зокрема.